

DEN VESTNORDISKE DIMENSION I DET GLOBALE ARKTIS

**Islands Præsident
Ólafur Ragnar Grimssons
tale
på 30 års jubilæumsmøde i Det vestnordiske Råd**

**Thorshavn, Færøerne
11. august 2015**

Færøernes Lagmand
Grønlands Landsstyreformand
Islands statsminister
Ærede Rådsmedlemmer
Kære venner

De tre nationer i den nordvestlige del af Atlanterhavet udgør den yderste forpost for det nordiske samarbejde og er forbundet med stærke bånd, der gennem århundreder har rødder i en fælles historie og generationernes hårde livskamp. Vi står nu overfor skelsættende begivenheder, nu da de ledende nationer indenfor økonomi på verdensplan formelt har indgået et samarbejde, hvor der tages beslutninger vedrørende de arktiske egne.

Vidderne på den nordlige del af jordkloden og havområderne som forbinder dem, har i det nye århundrede fået en betydning, som blot for nogle få årtier siden havde været utænkelig. Der er tale om en milepæl, som giver os – færinger, grønlændere og islændinge – et stort ansvar og mange nye muligheder. Men det er vigtigt, at vi er påpasselige og er i stand til at bruge vores venskab, gensidige tillid og fælles erfaring til at styrke solidariteten. Vi forstår den force, som ligger i at have en tæt relation og loyalitet; specielt når de mest magtfulde stater i verden, deres firmaer, regeringer og institutioner nu vil være virksomme på vores hjemmebane, det område som tidligere betingede vores isolation, men nu står i fokus for et nyt og ændret verdenssyn.

Samarbejdet mellem vores parlamenter, de sidste 30 år via Det vestnordiske Råd, de valgte repræsentanter for vores demokratiske samfund, udgør i denne sammenhæng et solidt fundament og er grundlaget for at påtage sig flere opgaver, forklare og forstå de fælles interesser, udforme en politik, som har givet de folkevalgte deres fuldmagt.

Det vestnordiske Råd og de tre landes regeringer henter ikke kun deres slagkraft i den demokratiske diskussion; vores historie og folkets livskamp igennem tiderne, kampen mod havet og den barske natur, indgår også som stof i den fælles erfaring, når vi går nye tider i møde.

Vi kan spore vores forbindelse med hinanden til mere end tusind år tilbage, da vikingerne tog Færøerne og Island i deres besiddelse og senere mødte de indfødte på Grønland. Det berørte mig dybt at mærke vingesuset fra den århundrede gamle fælles historie gennemstrømme højtideligheden, der blev afholdt i Brattahlíð i Grønland i år 2000 under værdig ledelse af vores ven Jonathan Motzfeldt. Det står også for mig som noget uforglemmeligt, da jeg nogle år senere her på Færøerne kunne tale med gamle fiskere, som havde sejlet med deres kuttere til Island og tit været på Vestfjordene, hvor jeg voksede op som dreng.

Vi var også borgere i det samme kongerige. Denne arv gav os sproget, som jeg i dag bruger i denne tale, men vores tre nationale sprog er også i sig selv smukke og klangfulde, rige på nuancer, poesi og tekster. Vi har på hver sin måde udviklet et regeringssystem, som bygger på særlige borgerrettigheder, folkets krav om at forme sin egen fremtid. En erfaring som er et vigtigt forbillede for andre, specielt når man betænker, at de nordlige egners fremtid i høj grad vil komme til at bygge på indbyggernes øgede selvstyre, folkets demokratiske ret, uanset den formelle status i de enkelte stater.

Alt dette er vigtigt, når vi slås med de opgaver, som bliver stillet af den nye dagsorden i nord, emner som kan have afgørende betydning for, at vores små nationer opnår varige resultater.

Det er på mange måder en speciel skæbne, at tyndt befolkede samfund i det vestatlantiske område, efterkommere af fiskere og bønder på Færøerne, i Island og på Grønland nu sætter sig til forhandlingsbordet for at tage beslutninger med repræsentanter for de ledende nationer i Asien og Europa med det formål at forme de arktiske egners fremtid sammen med USA, Canada, Rusland og de andre medlemsstater af Det arktiske Råd.

Det er i sig selv et bevis på denne nye virkelighed, at lidt over 1500 deltagere fra over 40 lande har deltaget på konferencen Arctic Circle, som afholdes i Reykjavik. Nu i oktober vil den franske præsident, François Hollande, holde åbningstalen på konferencen og både Kinas præsident Xi Jinping og den

tyske kansler Angela Merkel vil sende delegationer, der har til opgave at præsentere konferencen for de synspunkter disse ledende nationer har på fremtiden i Arktis. Den amerikanske præsident, Barack Obama, vil så efter knap tre uger bekendtgøre sin politik på området på et møde, som vil blive afholdt for udenrigsministrene i Det arktiske Råd og andre nationer, og som den amerikanske udenrigsminister, John Kerry, vil indbyde til i Alaska.

Vi er vidne til historiske skelsættende begivenheder, og at Arktis er ved at indtage en ny position i verdenssamfundet; hver eneste måned bringes der nyheder om nye begivenheder og beslutninger. Vi bemærker, at der er ved at blive skabt et nyt verdensbillede, som indbefatter de vestnordiske nationers domæne. Vores samarbejde, som for 30 år siden måske først og fremmest var dedikeret til os selv, har nu fået en værdi på verdensplan.

Derfor er det af stor betydning at skærpe forståelsen for den særlige vestnordiske dimension, vores egen og alle andres forståelse, de utallige mange fra hele verden som nu trænger sig på i Arktis, skærpe bevidstheden om de tre nationers særlige status og specielt den fremtidige vestnordiske dimension i Arktis.

For det første har det store havområde i Nordatlanten i nærheden af os og den geografiske placering af Grønland, Island og Færøerne givet os en ny verdenspolitisk – geopolitisk – betydning. Det har stillet os i miden af Det nye Nord i den del af jordkloden som når fra Alaska, over Canada, Nordatlanten og vores tre lande, den nordlige del af Norge, Sverige og Finland, over Ishavet og det store Rusland, som breder sig over mange tidszoner.

For at tydeliggøre dette kan man opdele Arktis i tre kategorier: Den vestlige del, som indbefatter Alaska og Canada.; den østlige del, som når over de nordlige dele af Skandinavien og Rusland; og så den midterste del, som udgøres af de tre vestnordiske lande og de havområder, som omringer os.

Når hele Arktis på verdensplan har fået en ny rolle angående sejlads, udnyttelse af de naturlige ressourcer og på grund af klimaændringerne, så giver den centrale placering af Grønland, Island og Færøerne os en position, som det er vitalt at forstå og analysere; en geopolitisk betydning som tidligere var fuldstændig utænkelig.

For det andet besidder de vestnordiske nationer en lang erfaring vedrørende fiskeri og udnyttelse af havets naturlige ressourcer, og en af grundpillerne i nationernes fremtidige planlægning af de nordlige egne bygger på erhvervsfiskeri. Havets ressourcer er også eftertragtede af de nationer, som ønsker at sejle langt for at udnytte dem. Fiskebestanden i de nordlige egne bliver mere og mere værdifuld, både på grund af havets renhed, og på grund af hvor svært det har været at værne om sådanne ressourcer i andre dele af verdenen.

Vores helt særlige position på verdensplan bliver stadigvæk mere og mere tydelig. De vestnordiske nationers fiskeri, deres erfaringer fra fiskerierhvervet og vores respekt for havet og dets egenskaber har stor betydning. Det er med til at gøre vores udredninger om beskyttelse og planlægning af fiskeriet vægtige i de internationale diskussioner om emnet. Til forskel fra de andre nationer, som nu ønsker at gøre sig gældende i Arktis, har fiskeriet i høj grad været med til at udforme vores kultur, historie og livssyn. Vi er, mere end andre, folk af havet.

For det tredje har vi bestemmelsesret over mange af de andre naturressourcer, som bliver stadig mere værdifulde i det 21. århundredes økonomiske system, endsige så eftertragtede, at mange af de ledende stater indenfor verdensøkonomien mener, at de også bør få adgang til dem. Det er et emne, som kræver forskning og kundskab og et øget samarbejde om, hvordan de små nationer kan holde på sit i fremstødet fra de større nationer.

For det fjerde er samfundene på Færøerne, Grønland og i Island et eksempel på, hvordan en stadig større grad af selvstyre blandt indbyggerne i Arktis trin for trin er grundlaget for demokratiske beslutninger, en vejviser som andre oprindelige beboere i området kan benytte sig af på mange forskellige måder.

De vestnordiske nationers historie er en indikation af, hvordan de små samfund i højere og højere grad kan bestemme over sin egen skæbne, og den demokratiske tilgangsvinkel er et vigtigt bidrag til også i fremtiden at opnå resultater i den arktiske region; det vedrører os alle som bor her og alle dem som vil komme til i fremtiden.

For det femte er respekten for naturen en integreret del af vores historie, kultur og selvforståelse. Miljøbeskyttelsen er blevet formet af generationers ekspertise og livskundskab og stikker dybere end de modestrømninger, som i dag er en del af den internationale politik. Det er nødvendigt at formidle dette vestnordiske synspunkt på naturen til alle dem som vil gøre sig gældende i Arktis. Gøre det til en hovedhjørnestein i al kommunikation og i de beslutninger som tages, da det også er et værdifuldt bidrag til den internationale kamp mod de faretruende klimaændringer. Det er et synspunkt, som på mange måder har en særstatus, men som kan give de vestnordiske nationer og deres parlamenter en slagkraftig stemme.

For det sjette har vi i høj grad tillid til hinanden. De vestnordiske nationers samarbejde og deres valgte repræsentanter bygger på gensidig respekt, venskab og solidaritet, egenskaber som burde være forbilleder for alle dem, som vil have indflydelse i Arktis, egenskaber som er grundlaget for succesfulde resultater.

Den ældgamle kontakt mellem os er af en anden natur end de interesser, som alment er med til at binde nationer sammen. Vi er på en vis måde den

vestnordiske familie, der allerede og som i højere grad i de kommende år i fællesskab vil tage i mod endnu flere medspillere i Arktis.

Alle disse forhold, de mange komplekse vestnordiske dimensioner i det voksende samarbejde i Arktis, har på én og samme gang givet os nye opgaver, muligheder og et anseeligt ansvar. Vores resultater vil få stor betydning, ikke kun for vores tre nationer, men også for den status Arktis på verdensplan vil få i fremtiden.

På denne rejse er det værdifuldt at have vores venskab og traditionsrige tillid til hinanden med i bagagen.

Med disse ord vil jeg ønske Det vestnordiske Råd tillykke med jubilæet og god vind fremover.